

Inserati se sprejajo in velja tristoletna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se ce ta primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nepravilna pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Rečne ulice št. 5.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Zdravo in bolno časnikarstvo.

Eden prvih sodelavcev in podpornikov našega lista se je nekoliko ustrašil besedi, ki jih je nedavno pisal „Vaterland“ rekoč:

„Die Journalistik lebt vom Tage und für den Tag; sie wirkt mit der Phrase für die Phrase; sie ist das Zeichen eines völlig verflachten Denkens und Treibens; ein Krankheitssymptom und eine Krankheit an sich.“

Te besede bravši ustrašil se je omenjeni pisatelj in v nekem napadu pretanke vesti skoraj zbal se, da ne bi vtegnilo tudi naše časopisje nepotrebno in znamenje neke bolehnosti biti. V tem hočemo gospoda pisatelja vendar nekako pomiriti. Da so dobri časniki potrebni, dokazuje že „Vaterland“ sam, in sicer s tem, da izhaja. Ko so liberalni, judovski listi začeli ljudi motiti, spoznali so pravi katoliki po vseh deželah, da se zamore ta sovražnik le s podobnim orožjem vničiti, in tako so povsodi ustanovili katoliške liste, ki so postali za naše čase, ko vse bere, prava potreba. Kar piše „Vaterland“ o časnikarstvu v obče, to se priklada le nekterim liberalnim „klatschblätter-jem“, kakor so „Wiener Tagblatt“, „Morgenpost“, „Weltblatt“ itd., ker ti v resnici le za tisti dan pišejo in za frazo, ker jim manjka trdne podlage, katoliške resnice. So pa tudi liberalni listi, katerih spisi se ne smejo vsi tako oestro soditi, kakor jih tukaj „Vaterland“ obsoduje. Tako prinaša na pr. „Augsb. Allg. Zeitung“ včasih prav temeljite znanstvene obravnave, in ravno tako tudi

„Wiener Zeitung“; v podlistkih večih časnikov, kakor so „Presse“, „Bohemia“ in dr., nahajamo sem ter tje kritične spise o slikarstvu, o godbi, o podobarstvu, pesništvu, o zemljepisji in zgodovini, o zvezdoslovji in drugih znanostih, o katerih se nikakor ne more reči, da so samo za en dan pisani, ampak mnogi teh spisov imajo stalno vrednost, kajti postave prave umetnosti ostanejo vedno iste. Ako tedaj „Vaterland“ pravi: „Journalistik lebt vom Tage und für den Tag“, moramo že za boljše liberalne liste reči, da je obsodba preojstra; toliko menj pa se podá ta sodba za katoliške liste, kateri se naslanjajo na večno resnico, in kar pišejo za brambo katoliške vere in v njenem smislu, to velja za zmirom, ne samo za en dan. Katoliški časnikar je podoben pridigarju: tudi pridigar mora svojim poslušalcem vsako nedeljo kaj družega povedati, vendar izvira vse, kar pove iz katoliške resnice, ali pa se nanjo naslanja; tako mora tudi katoliški časnikar zmirom kak nov članek napisati, ter stanje življenja, domovine in politike vedno od kake nove strani pojasnovati; vendar pa mora tudi on vse razmotravati s stališča katoliške vere, od Boga nam oznanjene resnice; vse kar je s to resnico v nasprotji, mora zavreči in iz življenja skušnje dokazati, da ni samo Bogu protivno, ampak tudi škodljivo posvetni sreči človečanstva. Tudi vsakdanjo politiko, vsakdanje prepire med stanovi in med narodi, mora razsojevati po nazorih krščanske ljubezni, po zapovedih Božjih in cerkvenih. Tako časopisje ni-

kakor ni bolno, ampak od sile potrebno zdravilo zoper bolne časnike, ki ljudem vcepljujejo krive, pogubne, duši in telesu škodljive nazore.

Pač se ne manjka bolnega časopisja, katero plajšče po vetru obrača, se šibi in uklanja pred strastmi ljudstva, svoje nazore spreminja od dne do dne, ter se prepušča valovom javnega mnenja, ker nema vodila svete resnice. Tako časopisje pač le za en dan živi in fraze v nebo povzdiguje, ker mu je sveta resnica skrita. Kako bo pač on ljudi vodil, ki je sam pravo pot zgrešil?! Kristus je rekel: „Jaz sem pot, resnica in življenje“; kdor hoče po pravi poti hoditi, kdor hoče biti lastnik resnice, on mora korakati za njim, ki je bil na svet poslan, da nam resnico oznanja in da nam pokaže pot do časne in večne sreče.

Liberalci pa nečejo za Kristusom hoditi, oni si domišljujejo, da bodo našli brez njega resnico v last, lové se za različnimi frazami, za vsakojakimi nazori in idali, ki jim kakor veše pred očmi vrešé, se zopet skrijejo in zopet prikažejo. Taka veša jim je bila „svobodna kupčija“, taka veša je bila „svobodna obrtnija“; pa zdaj za njima več ne letajo, ker so spoznali nji škodljivost. V nasprotji s krščansko resnico so proglasili „svobodno oduševanje“, „civilni zakon“, in take reči, ter mislili, da pride iz teh novotarij velika sreča za človečanstvo; vsi skesani pa morajo zdaj spoznati, kako so se hudo zmotili, in spoznali bodo s časom, da je vsaka novotarija, vsaka postava škodljiva, ako ni v soglasji z večno resnico, kajti Kristusov nauk je primeren za dušo člo-

Nekaj za hribolazce.

(Dalje.)

Kako Nemci našega Triglava čislajo, se razvidi tudi iz tega, da ga celó v pesmih opevajo. Sloveč nemški pesnik Rudolf Baumbach je namreč lansko leto na svitlo dal lirično pesem, imenovano „Zlatorog“*), ki je med Nemci veliko senzacijo napravila in je letos že v drugem natisu izšla. Povod tej pesmi je pravljica o Zlatorogu, ki se med ljudstvom na bovški strani Triglava pripoveduje. Pravljica je ob kratkem ta-le:

Visoko na triglavskem gorovju v sredi med skalovjem in pečnami so bile kdaj lepe trate in ledine. Tla so bila preprežena s travo, zeleno kot žamet in namešana z najlepšimi in najzlahatnimi gorskimi cveticami. Na teh ledinah so se v miru in brez skrbi pasle divje koze bele barve, ktere je na pašo vodil divji kozel z zlatimi rogovi, ki se je zato „zlatorog“ imenoval. Le malokdaj se je posrečilo kakemu zeló pogumnemu lovcu, ki je plezaje po strmih robovih in večkrat viseč nad črnimi pre-

padi vendar prilezel do teh skritih rajskih planjav, viditi to gorsko čedo. Zlatorog je ob enem čuvaj gore Bogatin, ki je od Triglava dan hoda proti Tolminu in v kateri je silo veliko zlata in družega bogastva nakopičenega. Ali kaj, da v Bogatin ne more nihče drugače, kakor da ima seboj triglavsko rožo, s katero se podzemeljska vrata do te gore odprejo. Triglavsko rožo pa izraste iz krvi „zlatoroga“, ktereja je neznano težko vstreliti, ker je vedno čuječ in oprezen. Gorje lovcu, ki bi „zlatoroga“ le obstrelil in ranil. To bi bila njegova smrt. Zakaj ranjeni „zlatorog“ bi se v lovca zakadil in bi ga čez peč v globočino vrgel.

V silo davnih časih je stala blizu Bovca zraven kamnitega mosta čez globoko Sočo imenitna gostilna, kjer so popotniki, posebno bogati Benečani, ostajali. Ta gostilna pa ni bila le zavoljo dobre postrežbe in zlahnega vina v imenu, ampak še bolj zavoljo krčmarične hčere Jerice, ktero so od blizu in daleč najgorši in najbogatejši mladenči snubili. Ali dekletu ni maralo za nobenega teh, ampak zagledala se je v nekega, psč revnega, ali silno močnega in pogumnega lovca iz Trente. *) Ko so druga dekleta doma na oknu vzrastle in

nagelne vtikale v svoje lase, se je Jerica ponašala z beluncem (Edelweiss), ktereja ji je nosil ojen fant iz triglavskih pečin.

Ravno tega lovca pa bi bila rada imela tudi neka planšarica Špela. Zato je bila Jerici nevošljiva in je iskala lovca od nje odvrti. Pri neki priliki, ko so zopet Benečani prenočili v bovški gostilni, se je veliko pilo in plesalo. Jerica ni plesala samo s svojim lovcom, ampak tudi z Benečani, katerih eden ji je zlato verižico v spomin na vrat obesil. To priložnost porabi Špela in vščipne Jerico rekoč: „Če je tvoj ljubi tak korenjak, naj ti pa prinese triglavskih rož in zakladov iz Bogatina.“

Jerico res ta beseda zbode, želja po zlatu in biserih se v nji zbudi, ves večer lovca prezira in ko se ji ta vendar le približa, mu reče: „Veš kaj, tvojega belunca imam že dovolj; če me res rad imaš, prinesi mi triglavskih rož in zlata iz Bogatina, in potem ti podam roko, poprej ne!“

Žalosten in jezen zapusti lovec gostilno, pogleda nazaj in se zagrozi: „Čakaj, zlat željno dekletu! prinesel ti bom triglavskih rož in zakladov iz Bogatina, da bodeš sita, — a potem bodem tudi šel iz kraja, da me vidila več ne boš!“

*) Zlatorog. Eine Alpensage von Rudolf Baumbach. Zweite Auflage. Verlag von Liebeskind, Leipzig. 1830.

*) Prva vas pod Triglavom na goriški strani.

veka, kakor tudi za telesni blagor narodov. Dokler pa tega ne bodo hoteli spoznati, dokler se ne bodo naslanjali na trdno skalo sv. Petra, tako dolgo bodo tudi zastoj resnice iskali, tako dolgo bodo ob frazah živeli in se za fraze poganjali, tako dolgo bodo svoje nazore vedno spreminjali. Ti listi pač mislijo, da se naslanjajo na trdno skalo, ako se upirajo na javno ljudsko mnenje. Pa tudi v tem se motijo: isto ljudstvo, ki je na cvetno nedeljo vpilo „hozijana!“ kričalo je na velik petek „križaj ga!“ Vsi slavni mežje so že občutili, kako nestalna, kako omahljiva je lju-bezen ljudstva, in ravno tako omahljivo je javno mnenje, ki se da destokrat in prav lahko po lažnjivih prerokih in agitatorjih popačiti. Tako časopisje je res bolno in škodljivo, ker še zdravim elementom med ljudstvom krive nazore vcepljuje in jih od svete resnice odvraca.

Da se pa ta bolezen odpravi, treba je bilo katoliških časnikov, ki zmirom eno trdč, vse razmere življenja presoajo s krščanskega stališča, in tako tisto stanovitnost in enakomernost v mišljenji nazaj prinašajo in vcepljujejo, po kateri se katoliška cerkev že 1880 let vedno na novo pomladije. Vedno v drugih razmerah in v drugi obliki oznanjajo vendar zmirom eno isto resnico, ter učé in dokazujejo, da je treba vse človeške naredbe urediti v smislu te Božje resnice. Taki časniki so zdravi in potrebni, potrebni tem bolj, ker morajo dan na dan odbijati in zavračati krive nazore liberalnih listov, ki so nazemsko nam poslano luč zavrgli.

Tudi rednih pridig včasih ni bilo v katoliški cerkvi; ko so pa protestantovski odpadniki začeli javno pridigovati in ljudi motiti, upeljala je tudi katoliška cerkev redne pridige, in od tistega časa so se ohranile menda za zmirom. Tako bo gotovo tudi katoliško časnikarstvo še vedno ostalo, ko bodo v naših krajih liberalni časniki že zdavnej zatrti in pozabljeni.

Železni Hrvatje.

Pod tem naslovom piše „Obzor“: Misli se navadno, da je proti severu Drava meja

Hrvatske. „Nu gledaj dalje, gledaj više, jer i ondje Hrvat diše!“ Kaj je pač Medjumurje, ako ni del države hrvatske, naroda hrvatskega. Potem takem bila bi Mura severna meja Hrvatov. „Gledaj dalje, gledaj više, jer i ondje Hrvat diše!“ Da, tudi onkraj Mure polno je še Hrvatov in sicer od ene strani od meje avstrijske do Litave, od Dunava raztresene blizo Beligrada; toda bivajo tudi na levi strani Dunava, ne ona, ne Litava ne zagrajujejo od severa naroda hrvatskega: „gledaj dalje, gledaj više, jer i ondje Hrvat diše!“ Naše gore list biva preko Dunava za Požunom in preko Litave notri do Moravskega, tako da si plemeni česko in hrvatsko, dasi sicer zelo narazen, podajate prijazno roke. Nismo pa namenjeni govoriti danes o vsih Hrvatih, ktere je iztirala sila turška iz domače dežele, govoriti mi je samo o onih oddaljenih bratih, ki so se naselili že pred več sto leti v okolici mesta Železnega (Eisenstadt), ki je ohranilo do dandanes svoj pravi značaj in še ni utonilo v neizmernem oceanu madjarskem. Odpusti toraj čitatelj, ker sem jih imenoval železne. Oni so slavni potomci onih neumrlih junakov, ki so leta 1532 pod izvrstnim vodstvom slavo-venčanega Nikole Jurisča tako hrabro branili trdnjavo Sisek pred množno turško vojsko, da se je celo sultan njih nasprotnik čudil toliki srčnosti. Pri nas smo mislili navadno, da so ti bratje naši že podlegli sili madjarski, ali da so potrti in duševno uničeni, da jim ni več rešitve; toda glej, oni ne dišajo samo, marveč se bude tudi k gibanju narodnemu, kolikor je to sedaj na Ogerskem mogoče.

Da smo sedaj tako malo vedeli za te brate naše, še manj se zanje brigali, bilo je krivo, ker nismo imeli z njimi nobene stalne zveze. Imeli smo do sedaj doma toliko dela, da nismo imeli časa brigati se, če tudi še drugod bivajo našinci. Še le leta 1848 šel je naš pokojni Kurelac, v kraje med Dunavo in Litavo, kjer je največ železnih Hrvatov, ter je ondi nabral narodnega blaga, kar še ni bilo izgubljenega. To nabrano blago da on pod imenom „Jačke“ (pesmi), ktere so se jako prikupile našim ogerskim rojakom. Toda malo je manjkalo, in Kurelac bi bil moral ta svoj čin plačati z glavo svojo; v predgovoru k

oni knjigi omenja mnogih nezgod, ki so se mu bile pripetile na potovanji med železnimi Hrvati.

Od tega minolo je že trideset let, kar za Kurelacem nikdo ni omenil naših ogerskih bratov. Še le, pred dvema letoma je jel neutrudni zbiratelj narodnih pesmi, g. Kuhač, zbirati tudi mnogo drugih zgodovinskih novic o ondodnih Hrvatih. Tudi Kuhaču se ni dobro godilo v onih krajih, kajti v Madjarih vlada nezasišan fanatizem; štejejo nam v greh, ako se mi brigamo za rojake svoje v deželah hrvatskih. Madjari smejo na hrvatski Reki osnavati šole madjarske in v Zagrebu ustanoviti madjarski kurz za hrvatske uradnike, toda gorje onemu, ki bi se lotil kaj enacega storiti pri naših bratih na Ogerskem. G. Kuhač pripoveduje, da mu je neki peštanski bukvarnar rekel, da si on ne upa postaviti v svojem oknu hrvaških knjig na ogled, kajti Madjari bi mu razbili okna. — Taka je ravnopravnost na Ogerskem!

A vernimo se k našim železnim Hrvatom. Po računu g. Kuhača je vseh Hrvatov, živečih po Ogerskem in Dolnej Avstriji okoli 230.000.

Znamenito je, da se imenujejo ti stanovci „Hrvate.“ dasi so zmes Bošnjakov, Slavoncev, in Slovencev in Hrvatov; kaže to njih jezik; največ čajkovskih Primorcev, zato jih nemški kličejo: „Wasserkroboten.“

Ko so se ti preselili iz domovine svoje v zemljo jim tujo ter sovražno, nikdo se ni brigal za njih duševni razvitek, še manj pa za njih napredek narodni. Nekoliko cerkvenih knjig bila je vsa jim duševna hrana. Lahko nam je umeti, da se jih je o takih razmerah mnogo ponemčilo in pomadjarilo.

Toda vzbujenje narodno leta 1848 vplivalo je močno tudi nanje. Takoj jeli so se pritoževati v Dolnej Avstriji živeči, da se morajo šolati v nemških šolah; državno sodišče dovolilo jim je šolo hrvatsko. Isto tako upiraje se dandanes železni Hrvatje z rokami in nogami proti nasilstvu madjarskemu v šoli in cerkvi. Škoda, da je njih prizadevanje brez vpliva na zaseljene Madjare. Njih inteligenca, župniki in učitelji, spišejo jim danes ali jutri kako knjižico. Pisane so knjige v njih lastnem

Celo noč brez miru hiti v gore s trdnim sklepom, da ne pride drugače nazaj kot s triglavsko rožo in zakladi. Ko že visoko na pečine pride, si nekoliko oddahne ali glej, Špela stoji za njim, ki mu je šla vso noč od daleč za njim, in pravi: „Ne bodi neumen; nikar se ne skušaj z zlatorogom, pusti Jerico Benečanom, glej pri meni bodeš našel zvestobo, ktere pri Jerici zastoj iščeš! Le v gore ne hodi danes, tam te čaka nesreča!“

Ali lovec je ne poslušal, in je še ne pogleda ne; ampak kviško skoči in hiti še više v pečine! Res kmalo pride do zaželjenega kraja, vidi bele divje kože in zlatoroga. Večkrat pomeri na-nj, pa zopet mu roka omahne. Ali spomin na Jerico in želja, maščevati se, mu dá pogum. Zdaj pomeri kozlu med zlate robove, puška počí in pet in desetkrat odmeva pok od gorá. Divje kože se plaho razprše, zlatorog pa je zadet, ali vendar ne ubit. Obilna kri mu curkoma teče na tla, iz kterih pri tej priči izrastejo triglavske rože, rudeče kot kri. Zlatorog se pripogne, in já od triglavskih rož in précej se mu rane zacelijo. Urno poskoči in se zažene proti lovcu. Čudna megla nastane, Lovec prestrašen beži in se prijema ob strmem pečovji. Ali zlatorog se pridrvi memo njega in fga sune v globoki propad, kjer se

précej pobije. Narastla Soča prinese lovca mrtvo truplo, memo gostilne, kjer veliko ljudi iz mosta gleda, med njimi tudi Jerica in Špela. Špela vsa neumna zavoljo zaničevane ljubezni in prevzeta žalostne lovčeve smrti skoči iz mosta za njim in valovi oba pokrijejo.

Zlatorog pa razdražen, da si je kdo upal motiti ga v skriti in prijetni paši, zacepeta z nogami, in strašno kamnja in peska se privali s skalovja in pečin in pokrije poprej prijazne paše, trate in ledine. In zdaj tam, kjer so kdaj cele ure daleč mnoge pastirske kočé stale, in se je tisuče in tisuče ovac paslo, ni družega, kot pesek in skalovje. Le sem ter tje moli izmed skalovja kakšna bilka, ktero v polletnem času bovška ovca pobere. — Zlatorog pa se je takrat s svojo belo čedo pomaknil v še bolj notranje, skrite kraje triglavskega gorovja; kajti še je marsiktera ledinica v teh pečinah, kamor še nikoli ni stopila človeška noga. Tudi zaklada v Bogotinu do danes še nihče ni vzdignil; čez sedem sto let bo še le v triglavskem gorovji izrastla jelka, iz ktere se bodo izžagale deske in se bo zibelka naredila dečku, kteri bo izrastel do čvrstega mladenča in bo zaklad v Bogotinu vzdignil.

To pravljico tedaj je Baumbach poetično ozaljšal in predelal in v lepo tekočem, glad-

kem jeziku svojim rojakom podal. Reči se mora, da je pesnik delo mojstersko izpeljal in da je pripoznanje zaslužil, ktero se mu daje. On nima le jezika popolnoma v oblasti, ampak je vedel tudi različne dogodke v primernem merilu podati. — Tudi je mišljenje, šege, navade in nazore našega ljudstva dobro zadel in še celó, kar se redkokrat primeri, čisto slovenska lastna imena rabil. Le nekaj kazi lepo delo in to so napčni moralični nazori, ki se sem ter tje v knjigi nahajajo. Če jih je morebiti tudi med prostim ljudstvom dobil, bi jih ne bil smel sprejeti. Težko je namreč umeti, kaj ima Mati Božja pri zaljubljenih opraviti, še teže pa, da bi Mati Božja samomorki pomagala. Predno namreč Špela z mosta za mrtvim lovcem skoči, tako Jerici govori:

„Und war er im Leben dein,
Soll er mein eigen im Tode sein!
Berge ade und du blumige Au,
Sonne so hell und du Himmel so blau!
Bitt' für mich heilige Jungfrau!“

Und von der Brücke hochragendem Rand
Springt sie mit fliegendem Haar und Gewand.
Schäumende Kreise die Soča zieht,
Brauset und rauschet ein Hochzeitslied.
Schlafft und träumet in Frieden!“

Kot uvod v to poetično delo je Baumbach

narečji. Pokojni župnik Glavnič se je trudil, da bi vvedel v ondotne šole naše šolske knjige, ali brez uspeha, kajti za to potrebnega znanja manjka še ljudstvu. Sprevidel je to M. Nakovič, nadučitelj v Kolnovem (Kohlenhof) ter je napisal šolske knjige v svojem narečji, le da se je posluževal pravopisa našega. Da se pa narod izobrazí, treba mu je pred vsem časnikov.

Tudi tej potrebi zadostuje nadučitelj Nakovič s tem da izdaja od lanskega leta počeni ljudski časopis „Seljak“, ki izhaja vsak mesec enkrat na pol pole. To je sicer premalo, a kaj hočemo: vsak začetek je težak.

Vsaki broj prinese kako šaljivo ali ponočno povest, zatem kako pesmico; temu sledijo gospodarske stvari; naposled uganjke in druge drobne novice. Kakor se vidi, pričel je Nakovič na isti način, kakor njega dai slavni dr. Bleiweis s svojimi „Novicami“ na toliko korist narodu slovenskemu. To je tudi jedino pravo, ljudstvu pisati v lahkoumevnem jeziku lahko umevne in njemu primerne stvari. Da se zanimajo železni Hrvati za „Seljak-a“, kaže nam sledeče pismo, ktero je poslal ondoten kmet uredniku: „Spoštovani učitelj: Odkar sem videl že mnogokrat Vašo marljivost v povečanje jezika hrvatskega v duhovnih in svetnih pesmih, ne morem zamolčati, da vam ne bi oznanil one hvale, s katero vas hvali vselej ljudstvo, kako da se žrtvujete za jezik hrvatski; zahvaljujem se vam za obilen trud, Bog vam naj bode plačnik.“ To pismo jasno kaže, da je zadel urednik pravo struno pri ljudstvu, zato smemo trditi, da trud njegov ne bode zastoj.

Treba pa nam Hrvatom ne samo hvaliti tacega početja, treba je tudi, da z denarjem pripomoremo za razširjevanje lista. Prav bi bilo tudi, ko bi naše sv. jeronimsko društvo izdalo kako priročno knjigo n. pr. o kmetijstvu in gozdnarstvu v narečji onih naših bratov.

Lepo in pohvalno je (piše Kurelac v predgovoru pesem svojih) brigati se za narod, ki je po sovražni osodi izgnan iz domovine svoje, prišel na tuje, kjer nima nikake podpore, kjer se brigajo le zato, kako bi ga hitreje potujčili.“

„Obzor.“

sestavil tako imenovano triglavsko himno, ktero je Wilhelm Kleineke pri filharmoničnem turističnem klubu na Dunaji boje prav izvrstno komponiral in so jo tudi navdušeno peli pri priliki, ko so 1. in 2. avgusta obe kočji odprli in turistom izročili. Glasí se pa tako:

„Dir, mächt'ger Triglav, gilt mein Lied, mein Grüßen!
Drei Häupter hebst du trotzig in die Höh'
Wie jener Gott, nach dem sie einst dich hiessen,
Und jedes trägt ein Diadem von Schnee.

Ich bin umstarrt von hundert Bergesriesen,
Wenn schwindelnd ich auf deinem Scheitel steh;
Es lacht ein grün Geländ zu meinen Füßen,
Mich grüsst Italien und die blaue See.

In deinen Klüften wohnt die graue Sage,
Es klingt ihr Sang so trüb und doch so traut,
Wie eines Mädchens leise Trauerklage;

Und was sie mir, dem Wanderer, einst vertraut,
Sei zur Erinnerung an vergang'ne Tage
Erzählt in meiner Muttersprache Laut.“

Morebiti bi ne bilo napčno, ko bi kdo naših poetov to himno po naše predelal pa v enakem merilu. Kompozicijo pa bi gotovo zgoraj imenovani skladatelj rad poslal in prepustil; ker se gotovo bolj spodobi, da se na slovenskih tleh pod Triglavom tudi slovenske besede in glasovi slišijo in razlegajo, in da nam našega Triglava nemški turisti vendar popolnoma ne ponemčijo.] (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 5. januarija.

Avstrijske dežele.

Včeraj je bil **ministerski svet** o navzočnosti cesarja. Razgovor se je bojda sukal okoli imenovanja novih udov za gosposko zbornico.

Deputacija, poslana od gorenje-avstr. kmetov, je vendar toliko opravila pri ministru Taaffeju in pri Pino-tu, da jej bo dovoljen kmečki shod, ki se skliče na 10. dan prosinca. Taaffe in Pino sta vredniku Kirchmayru gorko priporočala, da naj kmetov nikar ne ščuje, ampak naj svoj upliv v to porabi, da duhove pomiri. Na kmečkem shodu se bodo kmetje razgovarjali o gruntnem davku, o volilni pravici na kmetih, o postavi za žganjarne in o ustanovi kmečkega društva.

Poslanec **Doblhamer** je v Riedu sklical svoje volilce in jim razložil stanje gruntne vpenitve. Njegov govor bil je s pohvalo sprejet.

Deželni odbor **Galicije** je ministertvu poslal ulogo proti davku na petrolej.

Tudi mesto **Sarajevo** se bo udeležilo svečanosti princ Rudolfove poroke, ter poslalo v ta namen deputacijo 40 mož na Dunaj, njim na čelu bo Mustaj Beg Fadil Pašić.

Vnanje države.

Angležem se vzdigujejo od vseh strani težave. V južni Afriki so se jim spuntali Bojeri, krepak in vojevit rod, ki si hoče zgubljeno svobodo nazaj priboriti. V prvem hipu so bili Angleži povsod premagani in nazaj vrženi. Obrniti se zna se ve da, kedar pride Angležem pomoč iz domovine.

Izvirni dopisi.

Iz kočevskega okraja, 1. jan. (Učite se od Kočevarjev previdnosti in razumnosti!) Vredni potomci slavnihih pradedov cimberske in teotonske krvi — Tržičani — imajo častnega meščana, g. Kaltenecker-ja. S tem so vpletli nov biser v viteško krono g. dvornega svetovalca, mestno kroniko pa obogatili z novim, slavnim činom. S čim bi se bil g. Kaltenecker Tržičanom tako zelo prikupil, kakoršnih in koliko posebnih dobrot jim naklonil, pisatelju ni znano. Tržičani morajo to že vedeti, in menda niso pozabili zasluge njih viteškega častnega meščana zabilježiti v mestno kroniško knjigo. Morda so jih dali celo na oslovsko kožo zarisati, sebi v čast, potomcem v poduk.

Toda, kaj bi stikal po izvanrednih zaslugah Kaltenecker-jevih za mesto tržiško? Vsa dežela je obsuta z dobrotami njegovih radorovih rok, in kapljica splošnih zaslug je gotovo kanila tudi na mesto tržiško, in se razlezla v širok, dobrodelen „flašter.“ Da, vsa dežela hvaležnim srcem objema odhajajočega deželnega glavarja; ne more najti primernih besedi, da bi se mu dostojno zahvalila za izvanredno čast in milost, da se je v njenem naročju toliko časa redil, in tako visoko pripeljal. Dežela ga ne more imenovati svojega sina, ne svojega rojaka, ne svojega prijatelja; bil je ptujec po krvi in duhu. Vendar mu to ni branilo, da je poleg svoje častne uradniške službe opravljal tudi najimunitnejšo službo deželno, službo deželnega glavarja.

Domovina mila, zakrij si obličje, sramuj se v srce, da imaš na čelu opravišstva za strogo notranje deželne zadeve moža, ki je ptujec po krvi in duhu in nima za te srca. Da si more on to šteti v posebno čast

in srečo, je pač umljivo; da bi pa domovina mogla s tem ponášati se, tega navadna pamet ne more umeti. Je mar deželi v čast in korist, da se domačini prezirajo, v kot potiskajo, ptujci pa na častne sedeže povzdigujejo?

Večina očetov mesta ljubljanskega je v tej zadevi, se ve, družega mnenja. Ne smemo pozabiti, da so ti očetje izvoljeni na komando birokratov, in uradnikov — ptujcev. „Roka roko umiva“, so si mislili, in mu častno meščanstvo podeli. Ko bi jih poprašali, kacihi posebnih zaslug si je g. Kaltenecker pridobil za mesto ljubljansko, mogli nam bi pokazati le polne koše visoko letečih fraz, ki jih je premlatil pretekla leta nekaj v konstitucionelnem, nemškem društvu, nekaj pri sejah mestnega zbora. In ko bi ti vele-modri mestni očetje hoteli to vprašanje trezno pretehtati, morali bi z nami vred spoznati, da g. Kaltenecker je bil naj več kriv vednih preprirov v domačem taboru, in s tem tudi vzrok žalostnih posledic, ki iz tacihi preprirov izvirajo za družbinsko življenje narodovo. G. Kaltenecker je bil duša protinarodnih agitacij, ki mečejo kolikor toliko sence tudi na družbinske razmere mesta ljubljanskega. Kjer ni edinosti, tam se naj boljša reč šestokrat ne posreči. Kolikokrat je bil ravno g. Kaltenecker v tej zadevi kamen spotikleja! Starašine mestni, zastopniki mestnega prebivalstva, tega, se ve, ne uvidajo, in miže prikimajo nasvetu, naj se Kaltenecker-ju pokadi s častnim meščanstvom. Človek bi jim to spričevalo duševne ubožnosti celó privoščil, ko ne bi bila počastena oseba narodu slovenskemu tako zelo zopna.

Vse drugače mislijo in ravnaajo v tej zadevi nemški Kočevarji. Ces. kr. uradnik L. v Ljubljani, ki svoj poslaniški mandat za mesto kočevsko porabljuje v to, da pri vsaki vgodni priliki skuša Kočevarje ščuvati zoper vlado in sosedni jim narod, moledoval je nedavno pismeno v Kočevju, naj mesto podeli Kaltenecker-ju častno meščanstvo, češ, da ima K. veliko zaslug za deželo. Kočevarji mu niso šli na limanice. Sproti spoznajo, da tu gre le za politično demonstracijo. O zaslugah posebnih Kaltenecker-jevih za mesto in deželo nič ne vedo, in dotično pismo vržejo v koš.

Kaj pravite na to vi, politični modrijani v Tržiči? Glejte, ni povsodi najti gimpeljaovki bi koj začivkali, kakor bi jim kaki Kaltenecker-jev klečeplaz zažvižgal. S samostojnim mišljenjem se pač ne morete pobahati. Pojdite v Kočevje v šolo. Gospodu L. pa privoščimo še več tacihi blamaž, kakoršnih si je v Kočevju nedavno že več prihaziral. Naj mu teknejo!

Z Gorenjskega o novem letu 1881. Razne misli prehajajo človeka, kedar se leto prelevi, žalibog, da veselih že davno ni bilo ne pri meni, ne pri mojih sosedih in težko tudi pri kakemu narodnjaku sploh. Lani smo stopili v novo leto pač z veselejšo nado, kakor druga leta, a če se zdaj ozremo nazaj, koliko svojih želj vidimo izpolnjenih? Skoro da nobene ne. Pač smo dobili zopet nova davkova bremena, ki ne odvagajo tistega davka, kar bo po vpenitvi naša dežela ga od zemljišč (gruntov) plačevala, in če se zdaj — cesar nas Bog varuj — po predlogu ministerstva na novo vravna še hišni davek, bo naš kmet in obrtnik po manjših mestih sila hudo zadet. Zanašamo se na naše državne poslance, da bodo to pretóče nam breme odvrnili od nas.

Tudi davek za vojaščino, akoravno je pravičen, bo našega kmeta hudo zadel, posebno takega, ki ima po več za vojaško službo ne- sposobnih sinov. Pa zavoljo tega davka vendar ne slišimo toliko godranja, ker je znano, da

je Gorenjecv skoro vsak tretji že Jober za vojaka in bi jih še več bilo, ako ne bi bilo strupenega žganja in zavoljo tega hudih pretepev in potrlih udov. Zato pa tudi mene in gotovo večino pametnih ljudi vendar veseli e d e n davek, in to je davek na žgane pijače. To je prvo, če tudi ne še gotovo zdravilo za kužno bolezen, za katero trpi ves kmetiški stan. S tem se bo cena žganja morda toliko podražila, da ne bo vsakemu mogoče piti ga ali celó vpijaniti se do ostudne nezavednosti ali divjosti, ki človeka pripelje do uboja in marsikaj drugih grehov. Zdaj je žganje, t. j. špirit in voda, tako poceni, da se za par grošev že lahko vpijaniš, kar pa z vinom zavoljo njegove višje cene ni tako brž mogoče. Ako bo pa žganje veliko dražje od vina, se bo marsikateri odvadil ga in če bo že kaj pil, bo pil vino katero, če še tako slabo, vendar ne more tako škodljivo biti duhu in telesu, kakor je strup žganja. Davek na žganje je toraj jako koristen vkrep državnega zbora, gočrnjajo zavoljo njega le tisti krčmarji, ktere bo najhujše zadel, in prodajalci špirta, ker jim bo dobiček zdatno prikrajšan, vsak drug pa ga mora vesel biti in prav iz srca privoščiti finančnemu ministru dohodke, ki jih bode iz tega sklepal za državno kaso.

Veseli smo Gorenjci tudi še gimnazije v Kranji, ki je bila preteklo leto po dobrovoljnosti presvitlega cesarja rešena prenapetosti smrti. Kakor se kaže, bo imela zmiraj toliko učencev, da se ne bo nikoli pokazala za nepotrebno, posebno še, če postane popolnem slovenska, t. j. s slovenskim učnim jezikom, kar zdaj žalibog še ni; se ve, da bi potem morala nekaj profesorjev, ki se zdaj z vso trdovratnostjo in čudovito vztrajnostjo za veliko-nemško kulturo poganjajo in vladi nasprotujejo — očitno in na skrivnem, vzeti v roko popotno palico in pomakniti se proti Nemčiji.

Ker pa že ravno o gimnaziji in nemško-liberalnih profesorjih govorim, ne morem zamolčati, kar mi je o božičnih šolskih praznikih pravil ljubljansk dijak. Ta ima namreč profesorja, ki je razložil svojim učencem namen modérnega (zdaj navadnega) poduka v gimnaziji tako: „Gimnazije so za to, da se na njih mladini izbižejo tisti verski pojmi, ki jih je od matere seboj prinesel, in da se tako popravi to, kar je odgoja na verski podlagi v otročjih letih spridila.“ Lep namen je li, še lepši pa učenik mladine s takimi nazori! Ni čuda, če se verni starši, ki kaj tacega slišijo, bojé svoje otroke v zavode pošiljate, iz katerih pridejo tako „popravljeni“ in „odgojeni“ nazaj. Ali smo res že tako daleč, da kaj tacega sme profesor kar naravnost reči svojim učencem? Jaz vsaj mislim, da, če so gori navedene profesorjeve besede vse resnične — in dijak mi je to zagotovil — se bo vendar na veljavnem mestu kaj storilo, da se taki nauki vsaj naši mladini v šolah ne bodo oznanovali.

Kako smo lansko leto veselja zavriskali ob novici, da dobomo vendar enkrat slovensko obrtniško šolo na Gorenjsko! Že smo ugibali, kam bo prišla: ali v Kranj, Loko, Železnike, Radoljco ali pa v kak priležen kraj na kmete; zdaj smo tega ugibanja rešeni, ker nam čedalje jasneje postaja, da ona novica je bila iskrica, za katero pa ne bo nobenega ognja. Kakor se žalibog vidi, na Dunaji še zmiraj ne utegnejo misliti toliko na nas, kolikor je nam treba, ker se morajo preveč vkarjati z uganjem, na kaj bi se dal še kak nov davek naložiti, da bo za velikanski državni aparat dosti dohodkov.

Pri uradih in po šolah je s slovenskim jezikom še vse kakor je bilo lani osorej, in čeravno nam pravijo, da je na Dunaji moč „ustavovercev“ razbita, mi tega prav nič ne čutimo, nemškutarski petelini še ravno tako ošabno stopajo in grebene pokonci nosijo, kakor da bi bila vsa dežela njihova, a ne naša.

Dokler take prikazni vidimo, ob najboljši volji ne moremo verjeti tega, da bi se napočili boljši nam dnevi; bomo morali že še dolgo živeti, če hočemo včakati res veselo novo leto — na narodni in gospodarski strani.

Domače novice.

V Ljubljani, 6. januarja.

(Svečarnica P. in R. Seemannova v Ljubljani) ki si je v kratkem času pridobila med našimi bralci veliko naročnikov, je tudi letos za Svečnico dobro založila se s cerkvenimi svečami iz najboljšega blaga. Čedalje več število naročevalcev je najboljšo spričevalo za dobroto in vrednost blaga, boljšega priporočila nobeni taki svečarnici treba ni. Zlasti opozorujemo cerkvena predstojništva po Koroškem, spodnjem Štajarskem, Goriškem, v Istri itd. na to svečarnico, ker nam je znano, da v svojih mestih težko dobé tako pravično blago, kakor so voščene sveče bratov Seemannov v Ljubljani. Postreže se cenó in hitro, na domu v Gradišči ali pa po pošti.

(Pri žrebanju ljubljanskih lozov) 2. t. m. dobé te le številke: 30.0000 gl. štev. 15.169, 2000 gl. štev. 36.142. Po 500 gl. dobé štev. 17.923, 23.557, 34.281, 47.168, 61.115. Štev. 999, 1094, 3256, 3575, 3783, 5540, 6310, 8064, 8812, 9215, 10.089, 10.500, 10.921, 13.919, 14.085, 15.384, 17.429, 17.460, 17.831, 17.908, 20.375, 24.956, 26.356, 27.295, 27.889, 28.029, 28.269, 28.715, 28.976, 29.836, 30.042, 30.272, 31.844, 32.833, 35.871, 36.386, 37.753, 41.430, 42.654, 42.792, 42.872, 46.136, 46.546, 46.695, 48.134, 49.621, 49.680, 49.726, 53.151, 54.516, 54.566, 54.597, 54.973, 55.256, 56.554, 60.335, 60.339, 61.998, 62.173, 64.633, 64.840, 65.059, 65.923, 66.451, 67.617, 68.314, 68.994, 70.786, 71.037, 71.343, 72.752, 72.862, 73.583 dobé po 30 gl.

Razne reči.

— Psalmi Wittenberski zove se znamenita knjiga staročeska, katero je izdal v zalogi Matice Česke prof. dr. Joan Gebauer. Original nahaja se v seminarški biblioteki Wittenberski ter obsega glavne psalme latinske s českim prevodom med vrsticami. Kakor sodijo izvedenci pisem je prevod česki v stoletji XIV, a knjiga sama je mnogo starša. Preiskovalcem jezika staročeskega skazal je izdatelj veliko uslugo, ker jim podava veren prepis izvirnikov, ker tje postalo tudi tukaj pravilo, da se spominjki starošeski izdajajo brez vsake premembe, ne pa da bi si rado in samovoljno delali spremembe v pisavi in jeziku, kar ugaja dandanes posebno nekterim pisateljem. Prof. Gebauer pridejal je izdaji svoji predgovor in slovarček, kar čitateljem mnogo olajšuje seznanitev s tem znamenitem rokopisom.

Javna zahvala.

Podpisanima je banka „Slavija“ za njuna pogorela poslopja v spodnjih Danjah pri Sorici plačala vestno in pošteno vso cenjeno škodo. To je tim bolj priznanja vredno, ker nobeden naji dveh ni bil še plačal zavarovalnine in

štejeva si v dolžnost, da priporoča banko „Slavijo“ vsacemu najtopleje.

V Sorici 29. grudna 1880.

France Najžar in Janez Jenšterle, pogorelca.

Priznana izvrstne prave
voščene sveče
izgarantirano nepokvarjenega čebelnega voska
(11) prodaja
P. & R. Seemann v Ljubljani.

Klavir

v prav dobrem stanu 6 in pol oktav. je pri organistu v Kovorji pri Tržču naprodaj in se bo vredno dobiti. (3)

Einfiiedler-Kalender

Ausgabe für Oesterreich-Ungarn.

für das Jahr 1881.

Einundvierzigster Jahrgang.

80 Quart-Seiten. Reich illustriert.

Mit 250 Gratis-Prämien im Werthe von 1500 Kr.

Preis der Ausgabe I mit Stempel 25 Nkr.

„ „ „ II „ Stempel 33 Nkr.

Vorräthig bei: Kathol. Buchhandlung,

(13)

Laibach.

Telegraflčne denarne cene 4. januarja.

Papirna renta 73.— — Sreberna renta 74.15 —
Zlata renta 88.10 — 1860letno državno posojilo 130.75 —
Bankine akcije 826 — Kreditne akcije 286.70 — London 118.40 — — Ces. kr. cekini 5.56. — 20-frankov 9.37

Denarstvene cene 3. januarja.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
6% avstrijska papirna renta	73.—	73.50
5% renta v srebru	74.15	74.75
4% renta v zlatu (davka prosta)	88.10	89.—
Srečke (lozi) 1854. l.	122.50	123.—
„ „ 1860. l. celi	129.50	129.30
„ „ 1860. l. petinke	131.75	132.25
Premijski listi 1864. l.	172.25	172.75
Zemljiščine odveknice.		
Štajarske po 5%	104.—	105.75
Kranjske, koroške in primorske po 5%	101.—	102.—
Ogerske po 5%	97.60	98.10
Hrvaške in slavonske po 5%	94.50	95.—
Sedmograške po 5%	95.—	96.—
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	825.—	827.—
Unionske banke	114.20	114.40
Kreditne akcije	274.25	274.50
Nižoavstr. eskomptne družbe	785.—	795.—
Anglo-avstr. banke	130.50	131.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	183.60	184.—
Tržanske „ 100 „ k. d.	126.50	126.75
„ „ 50 „ „ „	67.—	67.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	41.75	41.50
Salmove „ 40 „ „ „	51.50	52.50
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	41.25	42.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	42.—	42.—
St. Genois „ 40 „ „ „	44.50	45.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	42.—	42.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	32.25	32.75
Ljubljanske	23.50	24.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.56	5.65
Napoleonsd'or	9.37	9.37